บทความวิจัย

ความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคต ภายใต้นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์อัจฉริยะ

กรวิทย์ เอี่ยมอ่อน
นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.คณิตศร เทอดเผ่าพงศ์
รองศาสตราจารย์ประจำคณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต
(ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ : *8 มีนาคม 2568*
วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ : *4 มิถุนายน 2568*
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : *16 มิถุนายน 2568*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีของนักศึกษาบัญชีภายใต้นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์อัจฉริยะ (Artificial Intelligence: AI) โดยตัวอย่างจากงานวิจัยนี้ รวบรวมจากนักศึกษาบัญชีที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี หลักสูตรบัญชีบัณฑิต ชั้นปี 1–4 จำนวน 218 คน ผ่านเครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยตัวแปรที่ทำการศึกษาคือ 1) ความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ 2) ประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ 3) ผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่ออาชีพนักบัญชีในอนาคต 4) ทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี 5) ปัจจัยด้านครอบครัว และ 6) ความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคต ใช้สมการโครงสร้างในการหาความสัมพันธ์และอิทธิพลของตัวแปรอิสระ (1–5) และตัวแปรตาม (6)

ผลจากการวิจัยพบว่า สมการโครงสร้างความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคตภายใต้นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์อัจฉริยะ สมการโครงสร้างที่พัฒนาได้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงผ่านผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างค่าสัมประสิทธิ์ที่ยังไม่ได้ปรับ โดยมีค่าสถิติไคสแควร์เท่ากับ 388.237, degrees of freedom (df) = 180, p-value = .000, CMIN/DF = 2.157, GFI = .851, AGFI = .809, CFI = .903, RMSEA = .073 สมการนี้สามารถอธิบายว่า มีนัยสำคัญที่ .001 สะท้อนว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูล โดยผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านครอบครัวเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชี ในขณะที่ตัวแปรอื่นด้านปัญญาประดิษฐ์อัจฉริยะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชี โดยผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและแผนงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของบุคลากร

ในสาขาการบัญชี ทั้งในระดับสถาบันการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะยาว

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์อัจฉริยะ อาชีพสายงานบัญชี ผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ ประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ ทัศนคติ

Research Article

The Intention to Entering Accounting Career in the Future under the Artificial Intelligence Innovation

Korravit Aeim-aon

Master of Accountancy,

Faculty of Accountancy, Rangsit University

Dr.Kanitsorn Terdpaopong

Associate Professor of Faculty of Accountancy, Rangsit University

(Corresponding Author)

Received: *March 5, 2025*

Revised: *June 4, 2025*

Accepted: *June 16, 2025*

ABSTRACT

This research aims to study the intention of accounting students to pursue a career as accountants in the context of artificial intelligence (AI) innovations. The samples of this study was collected from 218-undergraduate accounting students from the first to fourth year, using a questionnaire as a research instrument. The variables examined include: 1) Ease of use of artificial intelligence, 2) Benefits of artificial intelligence, 3) Impact of artificial intelligence on the future of the accounting profession, 4) Attitudes towards the accounting profession, 5) Family-related factors, and 6) Intention to enter into accounting profession in the future. Structural equation modeling was employed to analyze the relationships and influences between the independent variables (1–5) and the dependent variable (6).

The findings indicate that the structural equation model delineating the intention to pursue a career in accounting under artificial intelligence innovations. The developed model is consistent with empirical data, as demonstrated through the analysis results of the model (Unstandardized Coefficients). The statistical values obtained include Chi-square = 388.237, df = 180, p-value = .000, CMIN/DF = 2.157, GFI = .851, AGFI = .809, CFI = .903, RMSEA = .073. This model exhibits significance at the .001 level, indicating its alignment with the data. The research findings indicate that family-related factors exert a direct influence on the intention to pursue an accounting career. Conversely, variables concerning artificial intelligence demonstrate an indirect influence on this career intention. The results of this study can serve

as foundational resource for formulating policies and strategies aimed at enhancing and developing the quality of personnel in the accounting field, both in educational institutions and the public and private sectors. Such initiatives contribute to the long-term economic and social development of the country.

Keywords: Artificial Intelligence, Accounting Career, Impact of AI, Benefits of AI, Attitudes

บทนำ

ในยุคที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว งานที่เป็นลักษณะซ้ำ ๆ ที่เคยพึ่งพาแรงงานคนจำนวนมากกำลังถูกแทนที่ด้วยระบบอัตโนมัติ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องจักรกล ปัญญาประดิษฐ์หรือซอฟต์แวร์ (Software) หรืออัลกอริทึมของ Machine learning ซึ่งสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลาและต้นทุน การเปลี่ยนแปลงนี้สร้างความกังวลในหมู่ผู้คนจำนวนมากเกี่ยวกับความมั่นคงในอาชีพของตน โดยเฉพาะในสายงานที่มีความเสี่ยงสูงเช่นการบัญชี (Brauner et al., 2023) การสำรวจของ UiPath พบว่า 47% ของพนักงานที่สำรวจ มีความกังวลว่า ตนเองอาจจะถูกเลิกจ้างภายใน 5 ปี เนื่องจากมีความรู้และทักษะที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงาน ซึ่งในทางกลับกัน 86% ของจำนวนพนักงานที่ได้รับการสำรวจนี้ มีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะใหม่ ๆ และ 78% เชื่อว่า ทักษะเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์มีประโยชน์ต่ออาชีพของตนเป็นอย่างมาก (Teresa, 2020) ในอนาคต มีการคาดการณ์ว่า ความต้องการแรงงานอาจเปลี่ยนแปลงไป โดย PwC คาดการณ์ว่า ตำแหน่งงานมากกว่า 7 ล้านตำแหน่งอาจถูกแทนที่ด้วยปัญญาประดิษฐ์ในช่วง 20 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2560–2580) ถึงแม้ว่า จะมีการสร้างงานใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการดำเนินงาน ประมาณ 7.2 ล้านตำแหน่ง (Joshi, 2019) ซึ่งข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้คนมีความกังวลใจในความมั่นคงทางอาชีพของตน และทุกอาชีพมีความจำเป็นและต้องการที่จะปรับตัวให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องต่อการพัฒนาทางเทคโนโลยี เพื่อให้ตนเอง องค์กรธุรกิจ และอุตสาหกรรม ยังคงดำรงอยู่และสามารถแข่งขันได้ในอุตสาหกรรมตลาด

วิชาชีพบัญชี ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญขององค์กร กำลังเผชิญกับความท้าทายหลายมิติ ไม่เพียงแต่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี แต่ยังรวมถึงปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและความสนใจที่ลดลงของนักศึกษาในการเลือกเรียนสาขานี้ (Soongsombat, 2021; Tang & Seng, 2016) แม้ว่าความต้องการนักบัญชีที่มีทักษะหลากหลายจะสูงขึ้น แต่มุมมองต่องานบัญชีว่า ยากและไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับโอกาสในอาชีพอื่น อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักศึกษามองข้าม นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะเฉพาะทางด้านบัญชี การเงิน และการจัดการก็เป็นสิ่งจำเป็น (Fachrunnisa et al., 2022; Nurbaeti et al., 2019) ในขณะเดียวกัน ปัญญาประดิษฐ์ได้เข้ามาปฏิวัติวิธีการทำงานในสายงานบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ เทคโนโลยี เช่น ระบบคลาวด์ และ Robotic Process Automation (RPA) ซึ่งขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ได้ถูกนำมาใช้เพื่อลดภาระงานที่ซ้ำซาก เพิ่มประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาด และปรับปรุงการควบคุมความเสี่ยง (Peterson & George, 2017) อย่างไรก็ตาม นวัตกรรมเหล่านี้ก็นำมาซึ่งความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อการจ้างงาน (Shi, 2020) และกระตุ้นให้เกิดการเรียกร้องให้นักบัญชีต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน (Maniyos, 2020)

แม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนมากที่มุ่งเน้นศึกษาผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่อทักษะที่นักบัญชีในอนาคตจำเป็นต้องมีหรือสำรวจการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในภาคปฏิบัติขององค์กรต่าง ๆ และมีการศึกษาปัจจัยดั้งเดิมที่ส่งผลต่อการเลือกอาชีพนักบัญชี เช่น อิทธิพลจากครอบครัวหรือทัศนคติต่อวิชาชีพ (Agarwala, 2008; Auyeung, 2010) แต่ยังคงมีช่องว่างที่สำคัญในการทำความเข้าใจอย่างบูรณาการว่า “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์โดยตรง” เช่น การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use of AI) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากปัญญาประดิษฐ์ (Perceived Usefulness of AI) และผลกระทบที่ปัญญาประดิษฐ์มีต่ออนาคตของอาชีพนักบัญชี (Impact of AI on Future Accounting Career) เมื่อพิจารณาร่วมกับปัจจัยดั้งเดิมอย่างทัศนคติต่อวิชาชีพและอิทธิพลจากครอบครัวนั้น มีปฏิสัมพันธ์และส่งผลต่อ “ความตั้งใจ” (Intention) ของนักศึกษาบัญชีรุ่นใหม่ในการเลือกที่จะเข้าสู่อาชีพนี้อย่างไร

ในยุคที่ปัญญาประดิษฐ์กำลังจะกลายเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการทำงาน การทำความเข้าใจพลวัตของปัจจัยเหล่านี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางแผนกำลังคน การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้สอดรับ และการสื่อสารเพื่อดึงดูดและรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพเข้าสู่วิชาชีพนักบัญชีในอนาคตที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี

จากแรงจูงใจดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะค้นคว้าเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าสู่วิชาชีพบัญชีในอนาคตของนักศึกษาบัญชี งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาบัญชีให้มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอในการตอบโจทย์ขององค์กร ซึ่งนอกจากจะเป็นการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กรในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สิ่งนี้จะช่วยให้วิชาชีพบัญชีไม่เพียงแต่อยู่รอดในยุคที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์แต่ยังสามารถเติบโตและพัฒนาไปพร้อมกับการเติบโตในภาคธุรกิจ และพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของยุคข้อมูลข่าวสารอย่างยั่งยืน ผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากงานวิจัยนี้ ได้แก่ นักศึกษา ผู้บริหารหลักสูตรการบัญชี ผู้ประกอบการ และหน่วยงานกำกับการศึกษา โดยงานวิจัยนี้จะเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีใหม่ เช่น การนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ ตลอดจนสามารถปรับกลยุทธ์การศึกษาและการพัฒนาอาชีพให้เข้ากับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต ความเข้าใจในปัจจัยเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการพัฒนานักบัญชีที่มีคุณภาพและมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ทบทวนวรรณกรรมและการพัฒนาสมมติฐาน

จากการทบทวนวรรณกรรมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้แก่ ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ของ Davis (1989) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่พัฒนาต่อยอดมาจากทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) ของ Bagozzi (1992) ได้อธิบายถึงพฤติกรรมการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีที่สรุปว่า ความตั้งใจเป็นตัวแปรหลักที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี อันเกิดจากการที่ผู้ใช้เทคโนโลยีตระหนักถึงประโยชน์ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน และทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยี โดยทฤษฎีการยอมรับประกอบด้วย 5 ตัวแปรหลักคือ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่ายในการใช้ ทัศนคติต่อการใช้ ความตั้งใจที่จะใช้ และพฤติกรรมการใช้จริง (Venkatesh & Morris, 2000) นอกจากนี้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) ของ Ajzen (1985) ยังสามารถอธิบายถึงพฤติกรรมของผู้ใช้เทคโนโลยีที่ตระหนักถึงเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) โดยความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมใด ๆ ขึ้นอยู่กับ 3 ปัจจัยหลักคือ ทัศนคติต่อพฤติกรรม แรงกดดันทางสังคม และการควบคุมพฤติกรรมที่รับรู้ (Nurbaeti et al., 2019) ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อความตั้งใจและนำไปสู่การกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ หลักสำคัญของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนคือ ความตั้งใจเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ (Ajzen, 1991) ทฤษฎีทั้งสองทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้ อย่างไรก็ตาม แม้ TAM และ TPB จะเน้นตัวแปรด้านปัจเจกบุคคลเป็นหลัก งานวิจัยนี้ได้พิจารณา “ปัจจัยด้านครอบครัว” เพิ่มเติม ซึ่งมิได้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างหลักดั้งเดิมของทฤษฎีดังกล่าวโดยตรง แต่ถูกมองว่า เป็น ปัจจัยภายนอกเพิ่มเติม (Extension Factor) ตามแนวคิดการขยายโมเดลในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Venkatesh et al., 2003) เพื่อเพิ่มความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น การพิจารณาปัจจัยด้านครอบครัวนี้ยังสามารถอธิบายได้ด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory: SLT) ของ Bandura (1977, 1986) ซึ่งยืนยันว่า บุคคลเรียนรู้พฤติกรรมผ่านการสังเกตและเลียนแบบบุคคลที่

เป็นแบบอย่าง (Role Models) เช่น สมาชิกในครอบครัว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ดังนั้นการรวมปัจจัยด้านครอบครัวจึงช่วยให้โมเดลการวิจัยสามารถอธิบายบริบทการเลือกอาชีพบัญชีของนักศึกษาได้สมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้น งานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเลือกอาชีพการบัญชีของนักศึกษา เช่น งานวิจัยของ Amaning et al. (2024) พบว่า ในประเทศกานา การรับรู้เชิงบวกต่อคุณวุฒิและโอกาสในอาชีพบัญชี รวมถึงศักดิ์ศรีในวิชาชีพเป็นปัจจัยสำคัญ Srirejeki et al. (2019) และ Dhian (2020) ในประเทศอินโดนีเซีย เน้นถึงโอกาสการทำงาน ผลตอบแทนทางการเงิน และความท้าทายในงาน เป็นตัวกำหนดความตั้งใจเลือกอาชีพ Dibabe et al. (2015) ศึกษาในประเทศเอธิโอเปียพบว่า ความสนใจ ความสามารถ และอิทธิพลจากครอบครัว ส่งผลบวกต่อการเลือกอาชีพในสายงานบัญชี ขณะที่มุมมองเชิงลบต่อวิชาชีพมีผลกระทบเชิงลบคือ ปัจจัยภายนอก เช่น โอกาสทางอาชีพ ผลตอบแทน และอิทธิพลทางสังคม

การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในทางบัญชี ก่อให้เกิดทั้งโอกาสและความท้าทาย Hasan (2021) ระบุว่า ปัญญาประดิษฐ์จะเข้ามาแทนที่งานบัญชีพื้นฐาน ทำให้นักบัญชีต้องพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์และการตัดสินใจ Zhang et al. (2020) อธิบายถึงการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ เช่น Big Data, Machine Learning, และ Robotic Process Automation (RPA) ในงานบัญชี ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ แต่ก็อาจลดความต้องการแรงงานในบางส่วน Zemánková (2019) เน้นถึงศักยภาพของปัญญาประดิษฐ์ และ Blockchain ในการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและการบัญชี แต่ก็มีความกังวลเรื่องจริยธรรม Maniyos (2020) ศึกษาแนวโน้มในประเทศไทยพบว่า กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติจะมีอิทธิพลมากขึ้น นักบัญชีต้องปรับตัวตามเทคโนโลยีและกฎหมาย Stancheva-Todorova (2018) เสนอว่า ปัญญาประดิษฐ์เป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย นักศึกษาบัญชีจึงควรเร่งพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางอาชีพในอนาคต จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในเลือกอาชีพบัญชีของนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายใน เช่น ความสนใจ ความสามารถ ทัศนคติ ของตัวนักศึกษาเอง และยังมีปัจจัยภายนอก เช่น โอกาสในการทำงาน ผลตอบแทน อิทธิพลของครอบครัว และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เปลี่ยนไป ปัจจัยเหล่านี้ ถือได้ว่า มีความสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพบัญชีในอนาคตของนักศึกษา งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพบัญชีในอนาคต ร่วมกับปัจจัยการเปลี่ยนไปของเทคโนโลยีในยุคนี้ การวิเคราะห์ปัจจัยเหล่านี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่นำไปสู่การวางแผนการศึกษา การฝึกอบรม และนโยบายทางการศึกษาที่เหมาะสม ในการพัฒนาบุคลากรในสาขาการบัญชี ให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อวิชาชีพบัญชี

สมมติฐานการวิจัย

ความง่ายในการใช้เทคโนโลยี (Perceived Ease of Use) เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อการยอมรับและใช้งานเทคโนโลยีตามแนวคิดของ Davis (1989) ซึ่งหมายถึง ระดับที่บุคคลเชื่อว่า การใช้ระบบใดระบบหนึ่งจะไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก ในบริบทของปัญญาประดิษฐ์ หากนักศึกษาบัญชีเชื่อว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในอนาคต เช่น ระบบบัญชีอัจฉริยะ หรือเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล เป็นสิ่งที่เรียนรู้และใช้งานได้ไม่ยากนัก ความเชื่อนี้ย่อมส่งผลต่อทัศนคติและการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ งานวิจัยสนับสนุนว่า นักศึกษาที่มีความรู้สึกว่า การใช้เทคโนโลยีเป็นเรื่องง่าย มีแนวโน้มที่จะรับเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้มากกว่า (Phunpanit et al., 2022) และยังพบว่า ความคาดหวังใน

ความง่ายในการใช้งาน (Effort Expectancy) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจของนักศึกษาบัญชีที่จะใช้ปัญญาประดิษฐ์ในอนาคต (Malik et al., 2023) การรับรู้ถึงความสะดวกในการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ไม่เพียงแต่ส่งเสริมการยอมรับเทคโนโลยี แต่ยังอาจลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความท้าทายทางเทคนิคในสายอาชีพ และเพิ่มความมั่นใจในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งนำไปสู่ความสนใจและความตั้งใจที่มากขึ้นในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชียุคใหม่ ดังนั้นความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจสนับสนุนการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคตที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ สมมติฐาน 1 เขียนได้ดังนี้

H1. ความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคตภายใต้นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์อัจฉริยะ

การรับรู้ประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ (Perceived Usefulness) เป็นองค์ประกอบสำคัญในทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) (Davis, 1989) และคาดว่า จะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในยุคปัญญาประดิษฐ์ อย่างไรก็ตาม อิทธิพลนี้อาจมีความซับซ้อนเนื่องจากประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์สามารถมองได้หลายแง่มุม ในด้านหนึ่ง การรับรู้ว่า ปัญญาประดิษฐ์สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาดในงานบัญชี และยกระดับบทบาทของนักบัญชีไปสู่การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์และการให้คำปรึกษา (Hasan, 2021; Zhang et al., 2020) อาจทำให้นักศึกษามองเห็นอนาคตที่สดใสและบทบาทที่น่าสนใจมากขึ้น ซึ่งจะส่งผล เชิงบวก ต่อความตั้งใจในการเลือกประกอบอาชีพนี้ (Shi, 2020) นักศึกษาที่มองเห็นโอกาสจากเทคโนโลยีเหล่านี้และเชื่อว่า AI จะช่วยเสริมศักยภาพของตนเอง อาจมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นมากขึ้น (Dibabe et al., 2015; Joshi, 2019)

ในทางกลับกัน การรับรู้ถึงศักยภาพของ AI ในการทำงานที่ซ้ำซากและแม้แต่งานที่ซับซ้อนบางประเภทได้โดยอัตโนมัติ ก็อาจถูกมองว่าเป็น "ภัยคุกคาม" ต่อความมั่นคงในอาชีพนักบัญชี (Amaning et al., 2024; Stancheva-Todorova, 2018) ความกังวลว่า AI อาจเข้ามาแทนที่บทบาทของมนุษย์และลดความต้องการแรงงานในสายงานนี้ อาจส่งผล เชิงลบ ต่อความตั้งใจของนักศึกษาในการเข้าสู่อาชีพนี้ ดังนั้นการศึกษาจึงจำเป็นต้องพิจารณาทั้งสองแง่มุมนี้ การส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทของ AI ในฐานะเครื่องมือสนับสนุนมากกว่าการแทนที่ทั้งหมด และการเน้นย้ำถึงทักษะใหม่ที่นักบัญชียุคใหม่ต้องมี อาจช่วยลดความกังวลและส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ในเชิงบวกได้ สมมติฐาน 2 เขียนได้ดังนี้

H2. ประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคตภายใต้นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์อัจฉริยะ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเข้ามาของปัญญาประดิษฐ์ย่อมส่งผลกระทบต่อภาพรวมของวิชาชีพบัญชีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Luo et al., 2019; Zemánková, 2019) คำว่า “ผลกระทบ” ในที่นี้มีความหมายกว้าง และสามารถจำแนกได้เป็นผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบที่มีต่อรูปแบบและอนาคตของอาชีพนักบัญชี ผลกระทบเชิงบวกที่สำคัญคือ การที่ปัญญาประดิษฐ์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ลดข้อผิดพลาดที่เกิดจากมนุษย์ และช่วยในการประมวลผลข้อมูลจำนวนมหาศาลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจทางธุรกิจ (Peterson & George, 2017; Zhang et al., 2020) การรับรู้ถึงผลกระทบเชิงบวกเหล่านี้ เช่น โอกาสในการทำงานกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย การได้ทำงานที่เน้นการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้น และการลดภาระงานที่ซ้ำซาก อาจทำให้นักศึกษามองเห็นคุณค่าและ

ความน่าสนใจของอาชีพนักบัญชีในยุคใหม่ ซึ่งคาดว่า จะส่งผลต่อการประเมินความเป็นไปได้และความน่าสนใจของตนเองในสายอาชีพนี้ และนำไปสู่ความตั้งใจที่เพิ่มขึ้นในการเข้าสู่อาชีพ (Maniyos, 2020)

ในขณะเดียวกัน ผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นคือ การเปลี่ยนแปลงทักษะที่จำเป็นอย่างมาก ทำให้นักศึกษาที่ยังไม่พร้อมอาจรู้สึกกังวล (Soongsombat, 2021) หรือความเข้าใจว่า ปัญญาประดิษฐ์อาจลดความต้องการแรงงานในบางส่วนของงานบัญชีแบบดั้งเดิม การที่นักศึกษาเข้าใจและรับรู้ถึงผลกระทบเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพวกเขามองเห็นว่า ปัญญาประดิษฐ์จะเปลี่ยนแปลงบทบาทนักบัญชีไปสู่การทำงานร่วมกับเทคโนโลยีมากขึ้น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ จะมีอิทธิพลสำคัญต่อความตั้งใจของพวกเขา สมมติฐาน 3 เขียนได้ดังนี้

H3. ผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่ออาชีพนักบัญชีในอนาคตมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคตภายใต้นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์อัจฉริยะ

ทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี (Attitude Toward the Profession) เป็นปัจจัยภายในที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามาอย่างต่อเนื่อง (Ajzen, 1991; Dhian, 2020) ความชอบ ความสนใจ และมุมมองเชิงบวกต่อคุณค่า ความสำคัญ ความก้าวหน้า และผลตอบแทนของวิชาชีพบัญชี ถือเป็นแรงจูงใจพื้นฐานในการเลือกอาชีพนี้ (Tang & Seng, 2016) งานวิจัยจำนวนมากยืนยันว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพ มักจะมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพนักบัญชีมากกว่าผู้ที่มีทัศนคติเชิงลบ (Fachrunnisa et al., 2022; Nurbaeti et al., 2019) ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์นั้น ทัศนคติเชิงบวกนี้ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่คาดว่า จะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพ นักศึกษาที่ยังคงมองว่า วิชาชีพบัญชีเป็นงานที่มีเกียรติ มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ และมีความท้าทายที่น่าสนใจ อาจมีแรงผลักดันและความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและปรับตัวให้เข้ากับความท้าทายใหม่ ๆ รวมถึงการเรียนรู้และทำงานร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ (Srirejeki et al., 2019) ดังนั้นทัศนคติเชิงบวกที่นักศึกษามีต่อคุณค่าและความสำคัญของวิชาชีพบัญชี จึงเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะเข้าสู่อาชีพนี้ แม้จะต้องเผชิญกับการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์และการเปลี่ยนแปลงในลักษณะงานในอนาคตก็ตาม สมมติฐาน 4 เขียนได้ดังนี้

H4. ทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชีมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคตภายใต้นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์อัจฉริยะ

ปัจจัยด้านครอบครัวได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่า มีอิทธิพลสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางการศึกษาและอาชีพของนักศึกษา รวมถึงในสายงานบัญชี (Auyeung, 2010; Agarwala 2008) การสนับสนุน ค่านิยม คำแนะนำ หรือแม้แต่ความคาดหวังจากผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว มักส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาและการมองภาพอนาคตทางอาชีพ (Rita et al., 2018) งานวิจัยในบริบทที่หลากหลายยังคงยืนยันความสำคัญของอิทธิพลจากครอบครัวต่อการเลือกอาชีพนักบัญชี (Jackling & and Calero, 2006) ในยุคปัจจุบันที่ปัญญาประดิษฐ์กำลังเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของวิชาชีพบัญชี อิทธิพลของครอบครัวจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการสนับสนุนด้านการเงินหรือการให้กำลังใจเท่านั้น แต่ยังรวมถึง ทัศนคติและมุมมองของครอบครัวเกี่ยวกับผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่ออาชีพนักบัญชีด้วย การที่ครอบครัวสื่อสารมุมมองเชิงบวกเกี่ยวกับโอกาสในอาชีพนักบัญชียุคปัญญาประดิษฐ์สนับสนุนให้บุตรหลานพัฒนาทักษะที่จำเป็น

หรือแสดงความเชื่อมั่นในความสามารถในการปรับตัวของบุตรหลาน อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างความตั้งใจของนักศึกษาในการเลือกและมุ่งมั่นในเส้นทางอาชีพนี้ ในทางตรงกันข้าม หากครอบครัวแสดงความกังวลหรือมีทัศนคติเชิงลบต่ออนาคตของอาชีพนี้ภายใต้อิทธิพลของปัญญาประดิษฐ์ก็อาจบั่นทอนความตั้งใจของนักศึกษาได้ ดังนั้นปัจจัยด้านครอบครัว ซึ่งรวมถึงมุมมองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในวิชาชีพ จึงคาดว่า จะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจของนักศึกษาในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคต สมมติฐาน 5 เขียนได้ดังนี้

H5. ปัจจัยด้านครอบครัวมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคตภายใต้นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์อัจฉริยะ

จากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิดเพื่อศึกษาความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีภายใต้นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ โดยพิจารณากลุ่มตัวแปรสำคัญที่สอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (SLT) กลุ่มแรกคือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการรับรู้ปัญญาประดิษฐ์ อันได้แก่ ความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI Easiness) ประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ (AI Benefit) และผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่ออาชีพนักบัญชีในอนาคต (AI Impact) ซึ่งสะท้อนองค์ประกอบหลักของ TAM และการประเมินผลลัพธ์ของเทคโนโลยี กลุ่มที่สองคือ ปัจจัยด้านมุมมองต่อวิชาชีพและอิทธิพลจากบุคคลแวดล้อม ได้แก่ ทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี (Career Attitude) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของ TPB และปัจจัยด้านครอบครัว (Family) ซึ่งมองเป็นปัจจัยภายนอกเพิ่มเติม (Extension Factor) ที่สามารถอธิบายได้ด้วยอิทธิพลของแบบอย่างตาม SLT และบรรทัดฐานทางสังคมตาม TPBทั้งนี้ ตัวแปรตามคือ ความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคต (Intention) ซึ่งเป็นผลลัพธ์สำคัญตามทฤษฎี TAM และ TPB กรอบแนวคิดนี้จึงมุ่งทำความเข้าใจอิทธิพลของปัจจัยทั้งสองกลุ่มนี้ ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อต่อความตั้งใจดังกล่าวในยุคปัญญาประดิษฐ์ ได้ตามภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

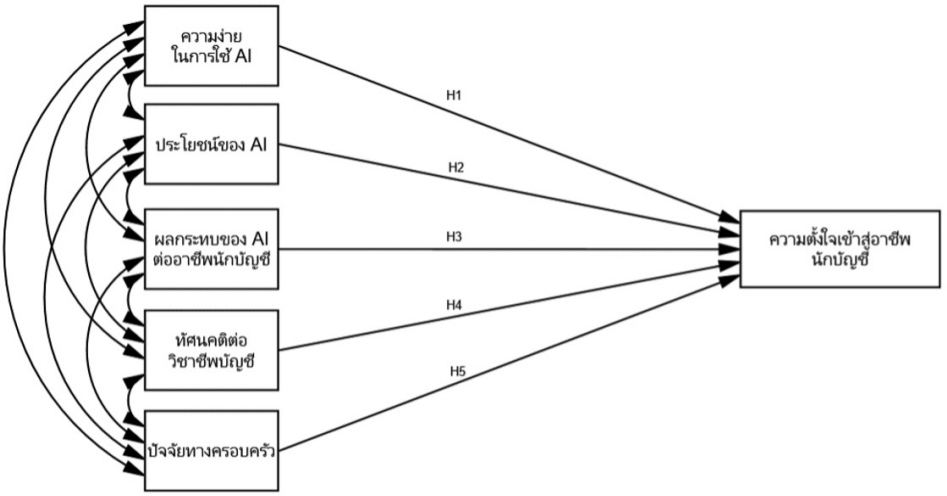

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคต
ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย

วิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาสาขาบัญชีในระดับปริญญาตรี ณ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง โดยจะทำการเลือกตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่สมัครใจในการให้ข้อมูลและทำแบบทดสอบ จำนวนประชากรทั้งหมด 533 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล มีการทดสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Reliability Test) ในงานวิจัยนี้มีการใช้เครื่องมือ Cronbach's Alpha (α) เพื่อวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของคำถามในแต่ละชุดคำถาม โดยค่า Cronbach's Alpha มีช่วงตั้งแต่ 0 ถึง 1 (Amirrudin et al., 2021; Cronbach, 1951) และค่าที่สูงจะบ่งชี้ว่า รายการคำถามต่าง ๆ ในมาตรวัดมีความสัมพันธ์กันสูงและวัดแนวคิดเดียวกันได้อย่างสอดคล้อง ตามเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง (George & Mallery, 2024; Nunnally, 1978) ค่า α ที่มากกว่าหรือเท่ากับ 0.9 แสดงถึงความน่าเชื่อถือระดับดีเยี่ยม, และต่ำกว่า 0.6 ถือว่า มีความน่าเชื่อถือต่ำ การที่เครื่องมือวัดมีความน่าเชื่อถือสูงตามเกณฑ์เหล่านี้จึงสำคัญยิ่ง เพื่อให้มั่นใจว่า ผลการวิจัยมีความคงเส้นคงวาและแม่นยำ หากนำไปวัดซ้ำในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือหากรายการคำถามต่าง ๆ ถูกสลับกัน ก็จะยังคงให้ผลลัพธ์ที่ใกล้เคียงเดิม แม้ว่าโดยทั่วไปค่า α ตั้งแต่ 0.60 หรือ 0.70 ขึ้นไปถือว่า มีความน่าเชื่อถือในระดับที่ยอมรับได้ อย่างไรก็ตาม Cho (2016) เน้นย้ำว่า Cronbach's Alpha เป็นเพียงค่าประมาณหนึ่งของความน่าเชื่อถือและมีข้อจำกัด เช่น อาจได้รับผลกระทบจากจำนวนข้อคำถาม จึงควรตีความค่า α ด้วยความระมัดระวังและไม่ยึดติดกับเกณฑ์ตัวเลขตายตัวเพียงอย่างเดียว และแบบสอบถามใช้ Likert's Scale 5 ระดับคือ ระดับ 1–5 โดยกำหนด

ความหมายของดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด, ระดับ 4 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก, ระดับ 3 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง, ระดับ 2 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อย, และระดับ 1 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด สำหรับโครงสร้างของแบบสอบถามนั้น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับความตั้งใจเข้าสู่อาชีพนักบัญชี ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคตภายใต้นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์อัจฉริยะของนักศึกษาบัญชี ในส่วนที่ 3 นี้ มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่ออาชีพนักบัญชีในอนาคต 2) ปัจจัยประโยชน์ของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ 3) ปัจจัยด้านความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ 4) ปัจจัยด้านทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี และ 5) ปัจจัยด้านปัจจัยทางครอบครัว

งานวิจัยนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีระดับปริญญาตรี ณ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ผ่านแบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) ในช่วงเดือนมกราคม ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 ก่อนการเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม (Pilot Test) กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาบัญชีจำนวน 30 คน เพื่อปรับปรุงความชัดเจนของข้อคำถาม ภายหลังการทดสอบ Pilot Test พบว่า แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยมีคำถามที่มีความชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และสามารถวัดตัวแปรที่ต้องการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ไม่มีคำถามที่ก่อให้เกิดความสับสนหรือคลุมเครือในกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดสอบ นอกจากนี้ ยังพบว่า เวลาเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการตอบแบบสอบถามมีความเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายหรือภาระมากเกินไปในการตอบคำถาม ทำให้สามารถนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างหลัก ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมาทั้งสิ้น 224 ชุด จากประชากรนักศึกษาบัญชีทั้งหมด 533 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 42.03 ขนาดตัวอย่างนี้ถือว่า มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ที่แนะนำว่า จำนวนตัวอย่างควรมีอย่างน้อย 10 เท่าของจำนวนข้อคำถามที่ใช้ในการวัดตัวแปร (Hair et al., 2019) ซึ่งในงานวิจัยนี้มีข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาจำนวน 20 ข้อ ดังนั้นขนาดตัวอย่างขั้นต่ำที่เหมาะสมคือ 200 ตัวอย่าง ภายหลังการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเบื้องต้น โดยไม่พบค่าสูญหาย (Missing Values) และไม่พบการตอบแบบทิ้งดิ่ง (Straight-Lining) จากนั้นจึงทำการตรวจสอบค่าผิดปกติ (Outliers) โดยใช้ระยะทางมัคฮาลาโนบิส (Mahalanobis Distance) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001 ผลการตรวจสอบพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 ชุด ที่มีค่า Mahalanobis Distance มากกว่า Critical Chi-square value 45.315 (degrees of freedom = 20 significance level of 0.001 the critical Chi-square value is approximately 45.315) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ได้ถูกคัดออกจากการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป คงเหลือจำนวน 218 ชุด เพื่อให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือและเหมาะสมยิ่งขึ้น (Tabachnick & Fidell, 2019)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดย SEM ถือได้ว่า เป็นวิธีการวิเคราะห์สามารถแก้ไขข้อจำกัดและเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ซับซ้อนได้ สมการโครงสร้างประกอบด้วยตัวแปรหลายตัวที่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นพหุหรือเชิงสาเหตุ สามารถทดสอบสมมติฐานและตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Yang et al., 2024) โดยสมการโครงสร้างมีการพิจารณาถึงค่า Chi-square/DF

แสดงถึงความแตกต่างระหว่างแบบจำลองที่กำหนดและข้อมูลที่สังเกตได้ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นอกจากนี้ สมการโครงสร้างมักจะพิจารณาความเหมาะสมผ่าน Index เช่น GFI (Goodness of Fit Index), AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) และ CFI (Comparative Fit Index) ซึ่งหากมีค่าใกล้ 1 แสดงว่า ความเหมาะสมดี และค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) ค่าที่ใกล้ 0 จะถูกพิจารณาว่า เป็นการเหมาะสมของแบบจำลองที่ดี (Hair et al., 2019)

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณา

จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 218 คน (จากจำนวนประชากร 533 คน) โดยเป็นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 86.2 ตามมาด้วยเพศชายจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 ระดับชั้นปีที่มีจำนวนสูงสุดคือ ระดับชั้นปีที่ 3 โดยมีจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมาคือ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 ระดับผลการเรียนรวม (GPA) ที่มีจำนวนสูงสุดเท่ากันคือ ช่วง 3.01–3.50 และช่วง 3.51–4.00 โดยมีจำนวนนักศึกษา 86 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 ของนักศึกษาทั้งหมด และระดับรายได้ของครอบครัว (ต่อเดือน) ที่มีจำนวนสูงสุดคือ ช่วง ต่ำกว่า 100,000 บาทต่อเดือน โดยมีจำนวน 134 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 61.5 รองลงมาคือ ครอบครัวที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 100,001–250,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 56 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 25.7 และผู้ตอบแบบสอบถามมีความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพบัญชีในอนาคต โดยด้านที่นักศึกษามีความตั้งใจสูงสุดคือ การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) โดยมีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 รองลงมาคือ นักบัญชี (Accountant) มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 ผู้ตรวจสอบภายใน (Internal Auditor) จำนวน 22 คน (ร้อยละ 10.10) และจำนวนที่เหลือเป็นด้านอื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่ภาษีอากร (Tax Officer) นักวิเคราะห์การเงินและการลงทุน (Financial and Investment Analyst) และผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี (AIS Officer) อย่างไรก็ตาม มีนักศึกษาจำนวน 51 คน (ร้อยละ 23.4) มีความไม่แน่ใจและยังไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคตได้ และเมื่อพิจารณาถึงระดับความตั้งใจโดยรวมพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความตั้งใจอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง โดยมีความตั้งใจระดับ 3 (ร้อยละ 41–60) จำนวน 82 คน (ร้อยละ 37.6) และระดับ 4 (ร้อยละ 61–80) จำนวน 81 คน (ร้อยละ 37.2) ซึ่งเป็นสองกลุ่มใหญ่ที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีความตั้งใจระดับสูงสุดคือ ระดับ 5 (ร้อยละ 81-100) จำนวน 34 คน (ร้อยละ 15.6)

ในส่วนของผลการตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้ใช้มาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับในการวัดความคิดเห็นของผู้ตอบนั้น ผลการตอบคำถามเกี่ยวกับความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ดูตารางที่ 1 พบว่า ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดและให้ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ “การที่พวกเขาสามารถใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อลดภาระงานที่ซ้ำซ้อนได้” (Easiness1) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.22 และมีผู้ให้คะแนนระดับ 5 (เห็นด้วยมากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 45.9 ต่อมาคำถามเกี่ยวกับประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ ดูตารางที่ 2 พบว่า ประโยชน์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดคือ “นักศึกษาบัญชีควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์เพื่ออนาคตการทำงาน” (Benefit4) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดถึง 4.38 และมีสัดส่วนผู้ให้คะแนนระดับ 5 (เห็นด้วยมากที่สุด) สูงถึงร้อยละ 55.5 และคำถามเกี่ยวกับผลกระทบของ

ปัญญาประดิษฐ์ต่ออาชีพนักบัญชีในอนาคตดูตารางที่ 3 พบว่า ผลกระทบที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุด คือ “ปัญญาประดิษฐ์จะลดภาระงานบัญชีพื้นฐาน (งานซ้ำซ้อน)” (Impact1) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.14 และมีสัดส่วนผู้ให้คะแนนระดับ 5 (เห็นด้วยมากที่สุด) สูงถึงร้อยละ 42.7

ตารางที่ 1 ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์

ระดับคะแนน	Easiness1		Easiness2		Easiness3		Easiness4	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	–	–	1	0.5	1	0.5	1	0.5
2	9	4.1	9	4.1	10	4.6	6	2.7
3	34	15.6	30	13.7	39	17.9	43	19.7
4	75	34.4	93	42.7	83	38.1	70	32.1
5	100	45.9	85	39.0	85	39.0	98	45.0
ผลรวม	218	100.0	218	100.0	218	100.0	218	100.0
ค่าเฉลี่ย	4.22		4.16		4.11		4.18	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.857		0.844		0.887		0.876	

ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัย

Note: Easiness1 สามารถใช้ปัญญาประดิษฐ์ลดภาระงานซ้ำซ้อนได้
Easiness2 การปรับตัวเข้ากับปัญญาประดิษฐ์เป็นเรื่องง่าย
Easiness3 ปัญญาประดิษฐ์ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ
Easiness4 ปัญญาประดิษฐ์มีความสำคัญต่อชีวิตปัจจุบันและอนาคต

ตารางที่ 2 ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์

ระดับคะแนน	Benefit1		Benefit2		Benefit3		Benefit4	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	1	0.5	–	–	2	0.9	–	–
2	17	7.8	9	4.2	25	11.5	6	2.7
3	51	23.4	48	22.0	53	24.3	27	12.4
4	74	33.9	75	34.4	72	33.0	64	29.4
5	75	34.4	86	39.4	66	30.3	121	55.5
ผลรวม	218	100.0	218	100.0	218	100.0	218	100.0

ตารางที่ 2 ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ (ต่อ)

ระดับคะแนน	Benefit1		Benefit2		Benefit3		Benefit4	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย	3.94		4.09		3.80		4.38	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.965		0.880		1.026		0.807	

ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัย

Note: Benefit1 ปัญญาประดิษฐ์สร้างวิธีการทำงานใหม่ ๆ ได้
Benefit2 ปัญญาประดิษฐ์เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
Benefit3 ความรู้เกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ช่วยให้เป็นที่ปรึกษาธุรกิจที่มีประสิทธิภาพขึ้น
Benefit4 นักศึกษาบัญชีควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์เพื่ออนาคตการทำงาน

ตารางที่ 3 ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่ออาชีพนักบัญชีในอนาคต

ระดับคะแนน	Impact1		Impact2		Impact3		Impact4	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	1	0.5	4	1.8	21	9.6	15	6.9
2	8	3.7	16	7.4	45	20.6	33	15.1
3	43	19.6	58	26.6	57	26.2	63	28.9
4	73	33.5	77	35.3	51	23.4	66	30.3
5	93	42.7	63	28.9	44	20.2	41	18.8
ผลรวม	218	100.0	218	100.0	218	100.0	218	100.0
ค่าเฉลี่ย	4.14		3.82		3.24		3.39	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.892		0.993		1.258		1.156	

ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัย

Note: Impact1 ปัญญาประดิษฐ์ลดภาระงานบัญชีพื้นฐาน (งานซ้ำซ้อน)
Impact2 ปัญญาประดิษฐ์ช่วยงานบัญชีระดับกลาง (เช่น วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกรวดเร็ว)
Impact3 ปัญญาประดิษฐ์ช่วยงานบัญชีระดับสูง (เช่น สนับสนุนการตัดสินใจผู้บริหาร)
Impact4 ปัญญาประดิษฐ์แทนที่นักบัญชีที่ขาดทักษะเทคโนโลยี

สำหรับคำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี ดูตารางที่ 4 พบว่า ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดและให้ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ “วิชาชีพบัญชีต้องใช้ความชำนาญเฉพาะทางและท่านพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทางนั้น” (Attitude4) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.31 และมีผู้ให้คะแนนระดับ 5 (เห็นด้วยมากที่สุด)

คิดเป็นร้อยละ 52.4 และสุดท้ายคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว ดูตารางที่ 5 พบว่า ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดและให้ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ “ความรู้บัญชีช่วยพัฒนาธุรกิจครอบครัว/ส่วนตัวได้” (Family4) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.17 และมีผู้ให้คะแนนระดับ 5 (เห็นด้วยมากที่สุด) คิดเป็นร้อยละ 47.2

ตารางที่ 4 ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี

ระดับคะแนน	Attitude1		Attitude2		Attitude3		Attitude4	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	2	0.9	1	0.5	7	3.2	–	–
2	20	9.2	5	2.3	15	6.9	4	1.8
3	59	27.1	59	27.0	56	25.7	38	17.4
4	74	33.9	83	38.1	79	36.2	62	28.4
5	63	28.9	70	32.1	61	28.0	114	52.4
ผลรวม	218	100.0	218	100.0	218	100.0	218	100.0
ค่าเฉลี่ย	3.81		3.99		3.79		4.31	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.988		0.853		1.030		0.822	

ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัย

Note: Attitude1 ค่าตอบแทนอาชีพบัญชีเหมาะสม (เมื่อเทียบกับอาชีพใกล้เคียง)
Attitude2 งานบัญชีมีความมั่นคง และตั้งใจทำงานสายนี้ระยะยาว
Attitude3 โอกาสตกงานในสายบัญชีต่ำกว่าอาชีพอื่น
Attitude4 วิชาชีพบัญชีต้องใช้ความชำนาญเฉพาะทาง

ตารางที่ 5 ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว

ระดับคะแนน	Family1		Family2		Family3		Family4	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	5	2.3	48	22.0	29	13.3	4	1.8
2	7	3.2	16	7.3	21	9.6	9	4.1
3	47	21.6	47	21.6	44	20.2	36	16.5
4	68	31.2	51	23.4	56	25.7	66	30.4
5	91	41.7	56	25.7	68	31.2	103	47.2
ผลรวม	218	100.0	218	100.0	218	100.0	218	100.0

ตารางที่ 5 ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว (ต่อ)

ระดับคะแนน	Family1		Family2		Family3		Family4	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย	4.07		3.23		3.52		4.17	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.984		1.473		1.369		0.971	

ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัย

Note: Family1 ครอบครัวสนับสนุนให้เรียน/ทำงานสายบัญชี
Family2 คนในครอบครัว/คนรู้จักที่สำเร็จสายบัญชีเป็นแรงบันดาลใจ
Family3 เลือกอาชีพบัญชีเพราะจำเป็นทางการเงิน/ช่วยครอบครัว
Family4 ความรู้บัญชีช่วยพัฒนาธุรกิจครอบครัว/ส่วนตัวได้

ในการทดสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Reliability Test) ได้มีการใช้ Cronbach's Alpha (α) เพื่อวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ของชุดคำถาม จากผลการวิเคราะห์ Cronbach's Alpha สามารถสรุปได้ว่าคำถามในแต่ละชุดคำถามมีความสอดคล้องกันโดยแสดงจากค่า Cronbach's Alpha ที่สูงกว่า 0.6 (Cronbach, 1951) ดูตารางที่ 6

ตารางที่ 6 สรุปผล Cronbach's Alpha

ตัวแปร	Cronbach's Alpha	การแปลผล
ความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI Easiness)	0.859	เป็นค่าที่ยอมรับได้ในระดับดี
ประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ (AI Benefit)	0.838	เป็นค่าที่ยอมรับได้ในระดับดี
ผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่ออาชีพนักบัญชีในอนาคต (AI Impact)	0.764	เป็นค่าที่ยอมรับได้
ทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี (Career Attitude)	0.771	เป็นค่าที่ยอมรับได้
ปัจจัยด้านครอบครัว (Family)	0.684	เป็นค่าที่ยอมรับได้ในระดับที่พอใช้

ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัย

การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ค่าประมาณแบบไม่มาตรฐาน (Unstandardized Estimates) แสดงให้เห็นว่า Chi-square มีค่าเท่ากับ 388.237 โดยมีระดับ (DF) เท่ากับ 180 โดยค่า Chi-square/DF เท่ากับ 2.157 ที่ต่ำกว่า 3 แสดงถึงความเหมาะสมของโมเดล ค่า GFI อยู่ที่ 0.851 และ AGFI ที่ 0.809 ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงความพึงพอใจในความพอดีของโมเดล (Goodness of Fit) ในขณะที่ CFI เท่ากับ 0.903 แสดงถึงความเข้ากันได้ที่ดีในการสร้างโมเดล RMSEA ที่ 0.073 อยู่ในช่วงที่ยอมรับได้สำหรับโมเดลที่เหมาะสม การวิเคราะห์นี้สะท้อนว่า โมเดลที่นำเสนอมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ดี ดังภาพที่ 2 และ 3

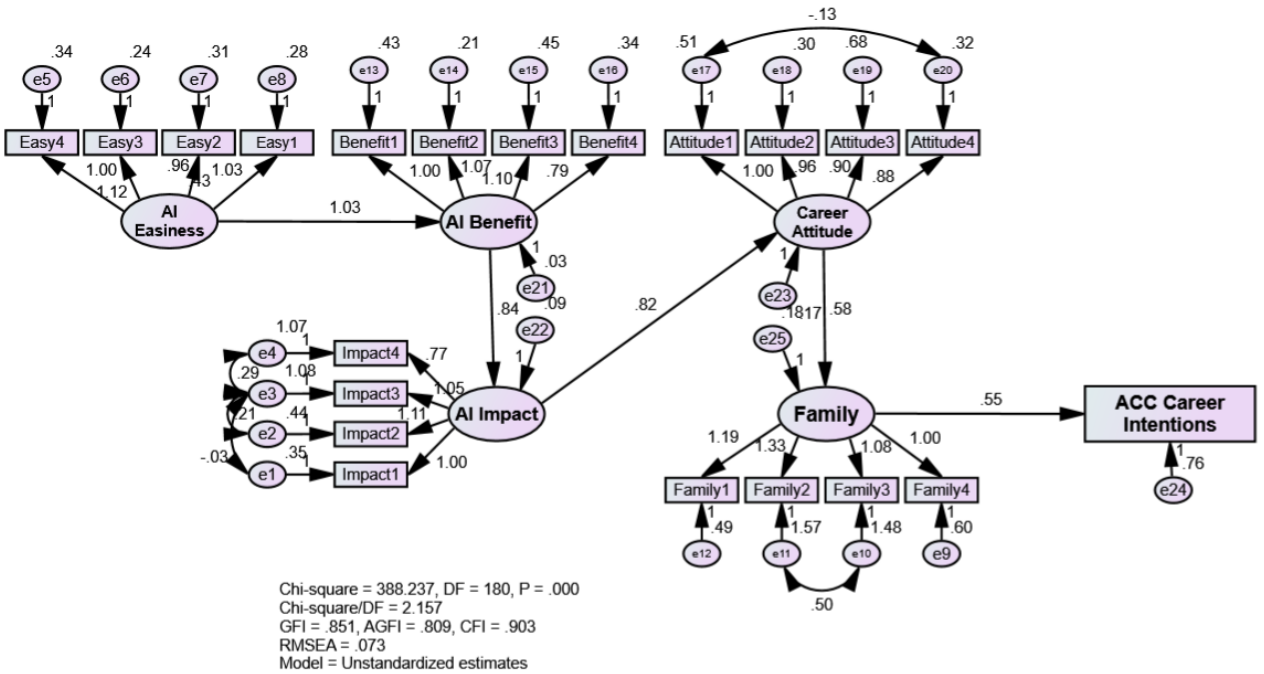

ภาพที่ 2 แสดงผลวิเคราะห์ผลโมเดลสมการโครงสร้าง (Unstandardized Coefficients)

ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัย

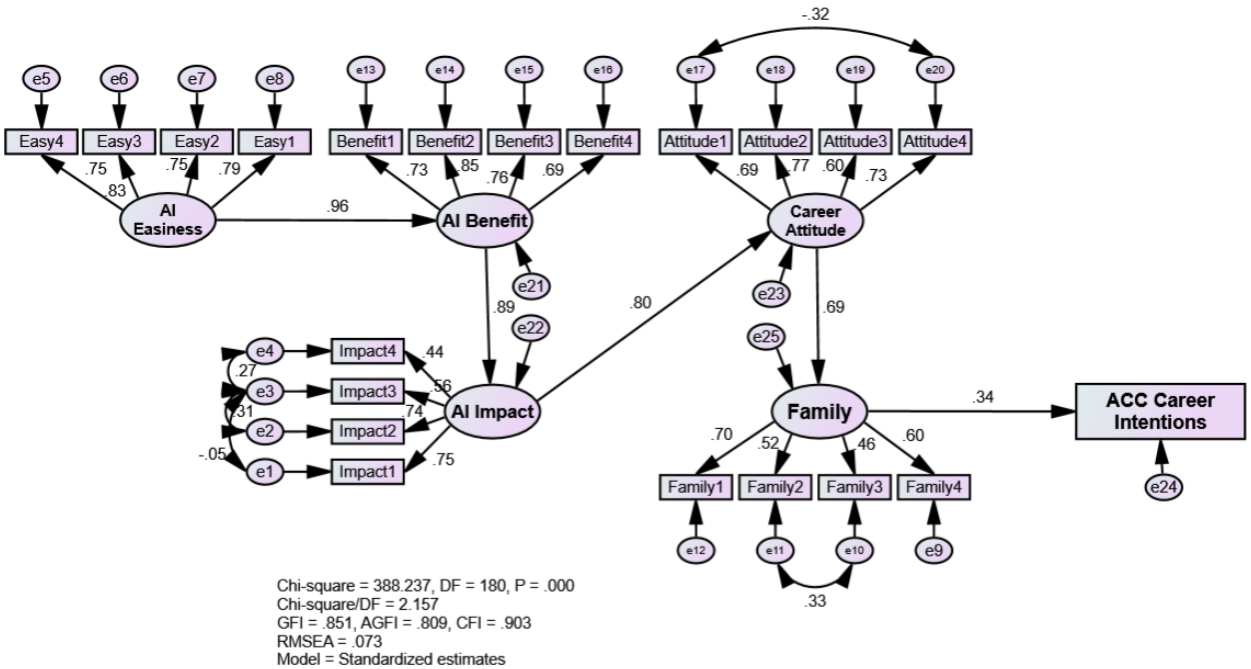

ภาพที่ 3 แสดงผลวิเคราะห์ผลโมเดลสมการโครงสร้าง (Standardized Coefficients)
ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัย

เพื่อแสดงถึงรายละเอียดของค่าสัมประสิทธิ์ในแต่ละตัวแปรสามารถแสดงรายละเอียดแต่ละเส้นทางได้จากตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 สรุปค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง

Regression Weights	Unstandardized	Standardized	S.E.	C.R.	P
Benefit ← Easiness	1.034	.964	.099	10.406	***
Impact ← Benefit	.843	.891	.087	9.725	***
Attitude ← Impact	.817	.797	.100	8.168	***
Family ← Attitude	.582	.685	.099	5.891	***
Intentions ← Family	.546	.340	.136	4.012	***

*** significant at .01
ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัย

ผลการวิเคราะห์ SEM แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยมีค่าน้ำหนักการถดถอย (Regression Weights) ที่ไม่เป็นมาตรฐาน (Unstandardized Regression Weights) ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาตรฐาน (Standardized Regression Weights) ที่ช่วยให้เปรียบเทียบขนาดอิทธิพลสัมพัทธ์ระหว่างเส้นทางต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ตั้งแต่ตัวแปรความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Easiness) ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Benefit) ด้วยน้ำหนักไม่มาตรฐาน 1.034 ($P < .001$) และน้ำหนักมาตรฐาน .964 ตามด้วยประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Benefit) ที่มีผลต่อผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่อสายอาชีพบัญชีในอนาคต (Impact) น้ำหนักไม่มาตรฐาน 0.843 ($P < .001$) และน้ำหนักมาตรฐาน .891 ผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่อสายอาชีพบัญชีในอนาคต (Impact) ที่มีผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี (Attitude) น้ำหนักไม่มาตรฐาน 0.817 ($P < .001$) และน้ำหนักมาตรฐาน .797 ความสัมพันธ์ที่ลดหลั่นกันมาต่อกันอีกขั้นคือ ปัจจัยทางครอบครัว (Family) ที่ได้รับอิทธิพลจากทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี (Attitude) น้ำหนักไม่มาตรฐาน 0.582 ($P < .001$) และน้ำหนักมาตรฐาน .685 โดยแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรปัจจัยทางครอบครัว (Family) ยังมีความเกี่ยวข้องกับความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีในอนาคต (Intention) อย่างมีนัยสำคัญ น้ำหนักไม่มาตรฐาน 0.546 ($P < .001$) และน้ำหนักมาตรฐาน .340 การพิจารณาค่ามาตรฐานนี้เผยให้เห็นว่า อิทธิพลของความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Easiness) ต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Benefit) เท่ากับ .964 มีขนาดอิทธิพลสัมพัทธ์สูงที่สุดในโมเดล ตามมาด้วยอิทธิพลของประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Benefit) ต่อผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่อสายอาชีพบัญชีในอนาคต (Impact) เท่ากับ .891 และอิทธิพลของผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่อสายอาชีพบัญชีในอนาคต (Impact) ต่อทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี (Attitude) เท่ากับ .797 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีค่าสถิติเช่น C.R. (Critical Ratio) ที่สูงกว่า 4 สำหรับหลาย ๆ ตัวแปร แสดงให้เห็นถึงระดับความสำคัญและน่าเชื่อถือในการแสดงผลทางสถิติ ทำให้โมเดลนี้เป็นไปตามทฤษฎีอย่างเหมาะสมในการอธิบายบริบททางสังคมและพฤติกรรม

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีคือ ปัจจัยด้านครอบครัว (H5) โดยบ่งชี้ว่า การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของครอบครัวมีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจในอาชีพของนักศึกษาในสาขานี้ ขณะเดียวกัน ปัจจัยอื่น ๆ ตามสมมติฐาน H1 ถึง H4 แม้ว่าจะไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในการเลือกอาชีพนักบัญชี แต่สามารถสรุปได้ว่า มีอิทธิพลทางอ้อม การวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (H1) ส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ (H2) และประโยชน์เหล่านี้ส่งผลต่อการรับรู้ถึงผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ในอาชีพบัญชี (H3) ซึ่งต่อไปก็มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี (H4) และท้ายสุดคือ ทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพบัญชีส่งผลต่อการสนับสนุนจากครอบครัว จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่มีผลต่อความตั้งใจเข้าทำงานในสายบัญชีในอนาคต จากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า ครอบครัวมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพของวิชาชีพบัญชี และส่งผลต่อการตัดสินใจให้นักศึกษาเลือกเข้าสู่อาชีพบัญชีในอนาคต

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีคือ ปัจจัยด้านครอบครัว (H5) ซึ่งเป็นสมมติฐานเดียวที่ได้รับการยอมรับว่า มีอิทธิพลทางตรง ข้อค้นพบนี้บ่งชี้ว่า การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากครอบครัวมีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Agarwala (2008) ที่ระบุว่า อิทธิพลจากครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดเส้นทางอาชีพของนักศึกษา และการศึกษาของ Amaning et al. (2024) ที่สนับสนุนว่า อิทธิพลจากครอบครัวมีผลอย่างมากต่อความตั้งใจในการเลือกอาชีพของนักศึกษาในสาขาบัญชี ในมุมมองของผู้วิจัย ข้อค้นพบนี้ตอกย้ำว่า ในบริบทสังคม เช่น สังคมไทยหรือสังคมที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในครอบครัวนั้น การสนับสนุน คำแนะนำ และแม้กระทั่งความคาดหวังจากครอบครัวยังคงเป็นสมอหลักในการตัดสินใจเรื่องสำคัญของคนหนุ่มสาว โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่น ปัญญาประดิษฐ์ และการที่ปัจจัยครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงอย่างโดดเด่นนี้ อาจสะท้อนถึงความสำคัญของบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norms) ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) ของ Ajzen (1991) ซึ่งเน้นอิทธิพลของบุคคลสำคัญรอบข้างต่อการตัดสินใจของแต่ละบุคคล แม้ว่าในงานวิจัยนี้จะพิจารณาปัจจัยครอบครัวเป็นปัจจัยภายนอกเพิ่มเติมก็ตาม นอกจากนี้ อาจเป็นผลเนื่องมาจากค่านิยมทางสังคมในบางวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับการชี้นำจากผู้ใหญ่ในครอบครัว โดยเฉพาะในการตัดสินใจเรื่องสำคัญเช่นการเลือกอาชีพ (Singaravelu et al., 2005) นอกจากนี้ ในยุคที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สร้างความไม่แน่นอนในหลายอาชีพ ครอบครัวอาจถูกมองว่า เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเป็น “พื้นที่ปลอดภัย” ในการปรึกษาหารือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ปกครองมีความเข้าใจและสามารถสื่อสารเกี่ยวกับผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่ออาชีพบัญชีได้

ในขณะเดียวกัน แม้ว่าปัจจัยอื่น ๆ ตามสมมติฐาน H1 ถึง H4 (ความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์, ประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์, ผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่ออาชีพนักบัญชีในอนาคต, และทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี) จะไม่พบอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในการเลือกอาชีพนักบัญชี และถือเป็นสมมติฐานที่ถูกปฏิเสธในแง่ของอิทธิพลทางตรง แต่จากการวิเคราะห์สมการโครงสร้างแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเหล่านี้กลับมีบทบาทสำคัญผ่าน อิทธิพลทางอ้อม การวิเคราะห์พบว่าความง่ายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (H1) ส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ (H2) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Davis (1989) ที่ว่าความสะดวกในการใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี และการศึกษาของ Qader et al. (2022) ที่พบว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อการเลือกวิชาชีพบัญชี นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Dong et al. (2019) ยังสนับสนุน ว่าประโยชน์ที่นักศึกษารับรู้จากปัญญาประดิษฐ์ (H2) มีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงผลกระทบในอาชีพบัญชี (H3) ซึ่งท้ายที่สุดส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี (H4) สอดคล้องกับงานวิจัยของ El-Mousawi & Charbaji (2016) ที่แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีมีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ อย่างไรก็ตาม การที่ปัจจัยเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชี (H4) ไม่ส่งผลทางตรงต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพในงานวิจัยนี้ อาจแตกต่างจากงานวิจัยบางชิ้นที่พบว่า ทัศนคติเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในอาชีพ ตัวอย่างเช่น การศึกษาของ Amaning et al. (2024) ที่พบว่า ทัศนคติต่ออาชีพบัญชีมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในอาชีพของนักศึกษาบัญชี หรือการที่การรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยี (H2) ไม่ส่งผลทางตรงก็อาจแตกต่างจากแนวโน้มทั่วไปในการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยี (Dwivedi et al., 2023) ความแตกต่างเหล่านี้อาจอธิบายได้จากลักษณะเฉพาะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ หรืออาจเป็นไปได้ว่า อิทธิพลของปัจจัยเหล่านี้ถูกกลบ (Masked) โดยอิทธิพลที่แข็งแกร่งกว่า

ของปัจจัยครอบครัวในบริบทนี้ หรืออาจถูกส่งผ่าน (Mediated) อย่างสมบูรณ์ผ่านตัวแปรอื่นตามเส้นทางอิทธิพลทางอ้อมที่ค้นพบ

ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยครอบครัวกับปัจจัยอื่น ๆ โดยการสนับสนุนจากครอบครัวอาจมีอิทธิพลต่อการรับรู้และทัศนคติของนักศึกษา ซึ่งสำคัญต่อการสร้างความมั่นใจในการเลือกวิชาชีพบัญชี สอดคล้องกับทฤษฎีของ Ajzen (1991) ที่ชี้ว่า ทัศนคติที่ดีและการสนับสนุนจากสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการตัดสินใจด้านอาชีพ และการศึกษาของ Venkatesh & Morris (2000) ที่สนับสนุนว่า เทคโนโลยีสามารถเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความตั้งใจในการประกอบอาชีพได้ โดยรวมแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐาน H5 ที่ว่า ปัจจัยด้านครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชี ในขณะที่ปฏิเสธสมมติฐาน H1, H2, H3, และ H4 ในแง่ของอิทธิพลทางตรง แต่ยืนยันถึงอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยเหล่านี้ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาในอดีตที่ชี้ให้เห็นถึงบทบาทที่ซับซ้อนและหลากหลายของปัจจัยต่าง ๆ ในการเลือกประกอบอาชีพนักบัญชี โดยการสนับสนุนจากครอบครัวยังคงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง และอาจมีบทบาทในการช่วยเสริมสร้างการตระหนักรู้ในศักยภาพของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปในหมู่นักศึกษา (Brauner et al., 2023; Shi, 2020) ซึ่งการทำความเข้าใจพลวัตเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการออกแบบกลยุทธ์เพื่อดึงดูดและรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพเข้าสู่วิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะและข้อจำกัดในการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยนี้ เพื่อเตรียมความพร้อมนักศึกษาบัญชีให้สามารถรับมือกับภูมิทัศน์วิชาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วยอิทธิพลของปัญญาประดิษฐ์ จึงมีข้อเสนอแนะสำคัญต่อภาคส่วนต่าง ๆ โดยสถาบันการศึกษาควรเป็นแกนหลักในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย โดยไม่เพียงแต่ให้ความรู้พื้นฐาน แต่ต้องบูรณาการการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีโดยตรง เช่น Robotic Process Automation (RPA) และ AI-powered Analytics เข้าไปในเนื้อหาการเรียนการสอน พร้อมทั้งจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือการส่งเสริมโครงการฝึกงานในองค์กรที่ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จริงและควบคู่ไปกับการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันกับผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของปัญญาประดิษฐ์ต่องานบัญชี เพื่อให้พวกเขาสามารถสนับสนุนบุตรหลานได้อย่างเหมาะสม ในส่วนของนักศึกษาเอง จำเป็นต้องมีความตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และการประยุกต์ใช้ในสายอาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดงานแห่งอนาคต ขณะเดียวกัน ผู้มีส่วนได้เสียเชิงนโยบายควรพิจารณากำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในสาขาบัญชี ผ่านการจัดสรรทรัพยากร การสนับสนุนทุนวิจัย และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับภาคอุตสาหกรรม เพื่อลดช่องว่างและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับบุคลากร นอกจากนี้ สำหรับงานวิจัยในอนาคต เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น ควรมีการขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมสถาบันอุดมศึกษาที่หลากหลายมากขึ้นทั่วประเทศ พิจารณาใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก มาใช้ร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบริบทและเหตุผลเบื้องหลังทัศนคติของนักศึกษามากยิ่งขึ้น และการวิจัยในลักษณะนี้ควรได้รับการทำซ้ำในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน หรือทำการศึกษาแบบระยะยาว (Longitudinal Studies)

เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติและการรับรู้ต่อปัญญาประดิษฐ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และสำรวจปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมที่อาจส่งผลต่อความตั้งใจของนักศึกษา เช่น ประสบการณ์ส่วนตัวหรืออิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่ครอบคลุมและสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อจำกัด

ในงานวิจัยนี้ มีข้อจำกัดสำคัญในการนำผลการศึกษาไปสรุปอ้างอิงในวงกว้าง (Generalization) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ถูกจำกัดอยู่เพียงนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาเอกชนแห่งเดียว ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจมีความเฉพาะเจาะจงและไม่สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของนักศึกษาบัญชีทั่วประเทศได้ นอกจากนี้ การเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ แม้จะสะดวกและเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้ง่าย แต่ก็มีข้อจำกัดในแง่ของการไม่สามารถตรวจสอบความเข้าใจที่แท้จริงของผู้ตอบต่อคำถามแต่ละข้อได้อย่างละเอียด และอาจมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดอคติในการตอบ (Response bias) หรือการตอบที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด (Fricker & Schonlau, 2002) อีกทั้งงานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาปัจจัยที่เลือกสรรมาจำนวนหนึ่ง และยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพนักบัญชีของนักศึกษาแต่ยังไม่ได้ถูกรวมอยู่ในการศึกษาครั้งนี้ เช่น การรับรู้เกี่ยวกับแนวโน้มตลาดแรงงานในสาขาบัญชีที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากปัญญาประดิษฐ์, ระดับความมั่นใจในทักษะดิจิทัลและทักษะที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ของตนเอง (Digital/AI Self-efficacy), แรงจูงใจภายในส่วนบุคคล (Intrinsic Motivation) ที่นอกเหนือจากทัศนคติต่อวิชาชีพโดยรวม, หรือแม้แต่การรับรู้ถึงโอกาสและความน่าสนใจในสายงานอาชีพอื่นที่อาจเป็นทางเลือกนอกเหนือจากวิชาชีพบัญชี ดังนั้นผู้วิจัยที่มีความสนใจจะทำการศึกษาในลักษณะนี้ในอนาคตจึงควรพิจารณาเพิ่มการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายยิ่งขึ้น ทั้งจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยภาครัฐและภาคเอกชน และอาจพิจารณาความแตกต่างเฉพาะกลุ่มเพิ่มเติม เช่น นักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน หรือนักศึกษาจากหลักสูตรบัญชีภาษาไทยและหลักสูตรนานาชาติ เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างของความตั้งใจในการเข้าสู่อาชีพบัญชีในอนาคตได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

REFERENCES

Agarwala, T. (2008). Factors influencing career choice of management students in India. *Career Development International, 13*(4), 362–376. https://doi.org/10.1108/13620430810880844

Ajzen, I. (1985). From Intentions to Actions: A Theory of Planned Behavior. In J. Kuhl & J. Beckmann (Eds.), *Action Control: From Cognition to Behavior* (pp. 11–39). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-69746-3_2

Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 50*(2), 179–211. https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T

Amaning, N., Reindolph, O., Alexander, K., & Peprah-Amankona, G. (2024). Determinants of Career Intentions of Accounting Students. *International Business Research, 13*, 14–14. https://doi.org/10.5539/ibr.v13n12p14

Amirrudin, M., Nasution, K., & Supahar, S. (2021). Effect of Variability on Cronbach Alpha Reliability in Research Practice. *Jurnal Matematika, Statistika Dan Komputasi, 17*(2), Article 2. https://doi.org/10.20956/jmsk.v17i2.11655

Auyeung, P. (2010, October 5). *Factors influencing accounting students' career choice: A cross-cultural validation study: Accounting Education: Vol 6, No 1*. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/096392897331596

Bagozzi, R. (1992, July). *Development and Test of a Theory of Technological Learning and Usage—Richard P. Bagozzi, Fred D. Davis, Paul R. Warshaw, 1992*. https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/001872679204500702

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action*. SAGE. https://books.google.co.th/books?hl=th&lr=&id=PdY9o3l5vpYC&oi=fnd&pg=PA94&dq=Bandura,+A.+(1977).+Social+learning+theory.+Prentice+Hall.+Bandura,+A.+(1986).+Social+foundations+of+thought+and+action:+A+social+cognitive+theory.+Prentice-Hall&ots=uHeYxU0ifS&sig=uchUQu5IRxG-fYZUAVtbQfBy7gQ&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Brauner, P., Hick, A., Philipsen, R., & Ziefle, M. (2023). What does the public think about artificial intelligence?—A criticality map to understand bias in the public perception of AI. *Frontiers in Computer Science, 5*. https://doi.org/10.3389/fcomp.2023.1113903

Cho, E. (2016). Making Reliability Reliable: A Systematic Approach to Reliability Coefficients. *Organizational Research Methods, 19*(4), 651–682. https://doi.org/10.1177/1094428116656239

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika, 16*(3), 297–334. https://doi.org/10.1007/BF02310555

Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly, 13*(3), 319–340. https://doi.org/10.2307/249008

Dhian, R. (2020, May 27). *Factors Affecting Intention in Accounting Study Program Students Choosing the Public Accountant Profession | Jurnal Akuntansi dan Bisnis: Jurnal Program Studi Akuntansi*. https://ojs.uma.ac.id/index.php/jurnalakundanbisnis/article/view/3262

Dibabe, T. M., Wubie, A. W., & Wondmagegn, G. A. (2015). *Factors that Affect Students' Career Choice in Accounting: A Case of Bahir Dar University Students*.

Dong, N., Bai, M., Zhang, H., & Zhang, J. (2019). Approaches to learning IFRS by Chinese accounting students. *Journal of Accounting Education, 48*, 1–11. https://doi.org/10.1016/j.jaccedu.2019.04.002

Dwivedi, Y. K., Kshetri, N., Hughes, L., Slade, E. L., Jeyaraj, A., Kar, A. K., Baabdullah, A. M., Koohang, A., Raghavan, V., Ahuja, M., Albanna, H., Albashrawi, M. A., Al-Busaidi, A. S., Balakrishnan, J., Barlette, Y., Basu, S., Bose, I., Brooks, L., Buhalis, D., … Wright, R. (2023). Opinion Paper: "So what if ChatGPT wrote it?" Multidisciplinary perspectives on opportunities, challenges and implications of generative conversational AI for research, practice and policy. *International Journal of Information Management, 71*, 102642. https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2023.102642

El-Mousawi, H. Y., & Charbaji, A. (2016). Becoming a CPA-How to Attract University Students to the Accounting Profession Using Theory of Planned Behavior? *Open Journal of Accounting, 05*(02), Article 02. https://doi.org/10.4236/ojacct.2016.52002

Fachrunnisa, Z. H., Artiningtyas, V., & Putri, A. Z. (2022). Factors Affecting Career Selection as a Public Accountant. *International Journal of Business, Humanities, Education and Social Sciences (IJBHES), 4*(2), Article 2. https://doi.org/10.46923/ijbhes.v4i2.181

Fricker, R. D., & Schonlau, M. (2002). Advantages and Disadvantages of Internet Research Surveys: Evidence from the Literature. *Field Methods, 14*(4), 347–367. https://doi.org/10.1177/152582202237725

George, D., & Mallery, P. (2024). *IBM SPSS Statistics 29 Step by Step: A Simple Guide and Reference* (18th ed.). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781032622156

Hair, J. F., Risher, J. J., Sarstedt, M., & Ringle, C. M. (2019). When to use and how to report the results of PLS-SEM. *European Business Review, 31*(1), 2–24. https://doi.org/10.1108/EBR-11-2018-0203

Hasan, A. R. (2021). Artificial Intelligence (AI) in Accounting & Auditing: A Literature Review. *Open Journal of Business and Management, 10*(1), Article 1. https://doi.org/10.4236/ojbm.2022.101026

Jackling, B., & and Calero, C. (2006). Influences on Undergraduate Students' Intentions to become Qualified Accountants: Evidence from Australia. *Accounting Education, 15*(4), 419–438. https://doi.org/10.1080/09639280601011115

Joshi, A. (2019, May). *15 reasons why AI will create more jobs than it takes*. https://www.linkedin.com/pulse/15-reasons-why-ai-create-more-jobs-than-takes-amit-joshi

Luo, W., Guo, X., Zhong, S., & Wang, J. (2019). Environmental information disclosure quality, media attention and debt financing costs: Evidence from Chinese heavy polluting listed companies. *Journal of Cleaner Production, 231*, 268–277. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.05.237

Malik, S., Muhammad, K., & Waheed, Y. (2023). Nanotechnology: A Revolution in Modern Industry. *Molecules, 28*(2), Article 2. https://doi.org/10.3390/molecules28020661

Maniyos, V. (2020). *The Study of Accounting Professional Scenarios for Strategic Planning in Developing Skills and Professions to Relate to Future Changes*. https://archive.cm.mahidol.ac.th/handle/123456789/3645

Nunnally, J. C. (1978). An Overview of Psychological Measurement. In B. B. Wolman (Ed.), *Clinical Diagnosis of Mental Disorders: A Handbook* (pp. 97–146). Springer US. https://doi.org/10.1007/978-1-4684-2490-4_4

Nurbaeti, I., Mulyati, S., & Sugiharto, B. (2019). The Effect of Financial Literacy and Accounting Literacy on Entrepreneurial Intention Using the Theory of Planned Behavior Model in STIE Sutaatmjadja Accounting Students. *JASS (Journal of Accounting for Sustainable Society)*, 1. https://doi.org/10.35310/jass.v1i01.65

Peterson, B., & George, R. (2017). *How Robotic Process Automation and Artificial Intelligence Will Change Outsourcing*.

Phunpanit, N., Poonpanich, N., & Jirojan Buranasiri, A. (2022). *Factors affecting baby boomers' attitudes towards the acceptance of mobile network providers' AI chatbot* (No. 302712). Article 302712. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:302712

Qader, K. S., Jamil, D. A., Sabah, K. K., Anwer, S. A., Mohammad, A. J., Gardi, B., & Abdulrahman, B. S. (2022). The impact of Technological acceptance model (TAM) outcome on implementing accounting software. *International Journal of Engineering, Business and Management, 6*(6), 14–24. https://doi.org/10.22161/ijebm.6.6.3

Rita, M., Payangan, O. R., Rante, Y., Tuhumena, R., & Erari, A. (2018). Moderating effect of organizational citizenship behavior on the effect of organizational commitment, transformational leadership and work motivation on employee performance. *International Journal of Law and Management, 60*(4), 953–964. https://doi.org/10.1108/IJLMA-03-2017-0026

Shi, Y. (2020). The Impact of Artificial Intelligence on the Accounting Industry. In Z. Xu, K.-K. R. Choo, A. Dehghantanha, R. Parizi, & M. Hammoudeh (Eds.), *Cyber Security Intelligence and Analytics* (pp. 971–978). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-15235-2_129

Singaravelu, H. D., White, L. J., & Bringaze, T. B. (2005). *Factors Influencing International Students' Career Choice*. Hemla D. https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0894845305277043

Soongsombat, P. (2021). Professional Skills and Accountants Performance Standards Affecting the Quality of Financial Statement Report. *Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University, 7*(1), Article 1.

Srirejeki, K., Supeno, S., & Faturokhman, A. (2019). *Understanding the intentions of accounting students to pursue career as a professional accountant* (SSRN Scholarly Paper No. 3992269). Social Science Research Network. https://papers.ssrn.com/abstract=3992269

Stancheva-Todorova, E. P. (2018). How Artificial Intelligence Is Challenging the Accounting Profession. *Economy & Business Journal, 12*(1), 126–141.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2019). *Using multivariate statistics* (Seventh edition). Pearson.

Tang, L. C., & Seng, C. (2016). Factors influence students' choice of accounting major in Cambodian universities. *Asian Review of Accounting, 24*(2). https://doi.org/10.1108/ARA-04-2014-0049

Teresa, W. (2020). *New Research Shows Skills Gaps A Concern For Workers | UiPath*. Digital Transformation. https://www.uipath.com/new-research-shows-workers-concerned-skills-gaps

Venkatesh, V., & Morris, M. G. (2000). Why Don't Men Ever Stop to Ask for Directions? Gender, Social Influence, and Their Role in Technology Acceptance and Usage Behavior. *MIS Quarterly, 24*(1), 115–139. https://doi.org/10.2307/3250981

Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User Acceptance of Information Technology: Toward a Unified View. *MIS Quarterly, 27*(3), 425–478. https://doi.org/10.2307/30036540

Yang, Y., Du, L., Li, Q., Zhao, X., & Ni, Z. (2024). Vibration prediction and analysis of the main beam of the TBM based on a multiple linear regression model. *Scientific Reports, 14*(1), Article 1. https://doi.org/10.1038/s41598-024-53868-6

Zemánková, A. (2019). Artificial Intelligence and Blockchain in Audit and Accounting: Literature Review. *WSEAS Transactions on Business and Economics, 16*, 568–581.

Zhang, Y., Xiong, F., Xie, Y., Fan, X., & Gu, H. (2020). The Impact of Artificial Intelligence and Blockchain on the Accounting Profession. *IEEE Access, 8*, 110461–110477. IEEE Access. https://doi.org/10.1109/ACCESS.2020.3000505